

NYA

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:o 8 & 9.

N. J. ANDERSSON.

Aug.-Sept.

1851.

INNEHÅLL: ORIG.-AFH.: NYMAN: Synopsis Plantarum Bicornium europæarum. — LITT.-ÖFVERS.: SONDERS Flora Hamburgensis. — STRÖDDA UNDERR.: Bref från Lange. Anmälan af Utgifvaren.

Original-Afhandling.

Synopsis Plantarum Bicornium europæarum. Auct. C. F. Nyman.

Cl. Klotzch, cui plantæ sic dictæ Bicornes præ aliis dilectissimæ videntur, circa has plantas studia nova instituit earumque, quotquot in universa terrarum orbe gignuntur, revisionem completam nunc facit (Linnæa XXV. I. p. 11 et seq.). Illo præeunte Bicornes Linnæi europæas sequenti modo dividimus:

A. Embryo cotyledoneus.

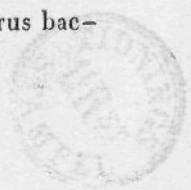
† Corolla marcescenti-persistens.

Ord. Ericaceæ Kl. I. c. Gemmæ foliæres et florales nudæ. Anth. loculi foramine infraapicali lateraliter dehiscentes. Caps. loculicida.

†† Corolla decidua.

Ord. Siphonandraceæ Kl. I. c. Gemmæ foliæres et florales squamosæ. Anth. loculi poro apicali introrsum dehiscentes. Bacca v. capsula loculicida.

Trib. I. Vacciniæ Kl. I. c. Fructus inferus baccatus. Stam. epi-perigyna.

Trib. II. *Arbutæ* DC. Fructus superus bacca-
tus. Stam. perigyna (in nostris).

Trib. III. *Andromedæ* DC. Fructus superus cap-
sularis. Stam. hypogyna.

Ord. *Menziesiæ* Kl. I. c. Gemmæ foliæ squamosæ,
florales nudæ. Anth. loculi foramine apicali, in ri-
mam lateralem plus minus decurrente, dehiscentes.
Caps. septicida.

Ord. *Rhodorceæ* Kl. Gemmæ utriusque speciei squa-
mosæ, strobiliformes, tegmentis magnis instructæ.
Anth. loculi poro apicali integro dehiscentes. Caps.
septicida.

B. Embryo acotyledoneus.

Ord. *Hypopytæ* Kl. Gemmæ utriusque speciei squa-
mosæ. Anth. loculi poro apicali v. rima transver-
sali (anth. tunc uniloculares) dehiscentes. Caps.
loculicida.

Ord. *ERICACEÆ* Kl. Cor. marcescens gamopetala. Stam.
hypogyna. Anth. ad basin affixæ, calcarato-cristatove-
appendiculatæ v. exappendiculatæ; loculi contigui v. ab
apice discreti (sed non corniculato-producti), foramine
infraapicali lateraliter dehiscentes. Caps. supera, lo-
culicida; valvæ a columna centrali demum solutæ;
sem. (turgida), minuta; testa nucleum arcte includens.
— Fruticuli, arbusculæ sempervirentes, gemmis utrius-
que speciei nudis, fol. verticillatis v. oppositis parvis
sæpius angustis rigidisque (acerosis). *Erica* L. Trib.
Ericæ D. Don.

* Cor. calyce major. Caps. valvis medio septiferis.

— Folia petiolulata. *Erica* Slsb.

o) Fl. (2-) 3-bracteolati; bracteolæ 2 oppositæ;
tertia remota v. illis plus minus approximata.
Stam. libera. *Erica* Rehb.

I. *Pentapera* Kl. Cal. 5-phyllus. Cor. ovoideo-
ellipsoidea, 5-dentata. Stam. 10; anth. exappendiculatæ

(adsunt tamen appendicum rudimenta protuberantia ad insertionem anth.). Caps. turbinata 5-locularis 5-valvis; plac. columnæ longitudine; sem. ovalia reticulata. — Frutex fol. quaternis linearibus, fl. in apice ramulorum bi-quaternatim fasciculato-umbellatis, majusculis pallide carneis; bracteolæ ad medium pedicelli, sepalis subconformes; anth. inclusæ anguste ovatæ, loculis fere usque ad basin disjunctis parallelis.

1. *P. sicula* Kl. M. (Sicil.) *Erica* Guss.

II. *Erica* Kl. Cal. 4-phyllus — 4-fidus. Cor. subcylindrica — subglobosa, 4-dentata — 4-fida. Stam. 8; anth. appendiculatæ v. exappendiculatæ. Caps. globosa v. turbinata 4-locularis 4-valvis; plac. columnæ longitudine; sem. ellipsoidea v. oblongo-ovoidea turgida, minute scrobiculata v. lævia. — Fruticuli vel arbusculæ fol. ternis — quinis, fl. racemoso-, umbellato-verticillatove dispositis colore vario; bracteolæ ad apicem v. basin pedicellorum, sepalis conformes v. absimiles; anth. exsertæ v. inclusæ ovatæ — fusiformes, loculi plus minus conjunctis v. omnino discretis, parallelis divaricatisve. — *Obs.* Flos unus alterve occurrit pentamerus sedatypice; fructus sec. cl. Kl. constanter tetramerus est.

a. *Ecalyculatæ*. Bracteolæ a calyce remotæ et partitionibus ejus absimiles, minimæ, membranaceæ.

† Anth. loculi connectivo contigui, inter se plus minus conjuncti paralleli.

* Anth. appendiculatæ: appendices ciliatæ. — Fol. terna — quaterna. Infl. racemosa; fl. in apice ramulorum subternato-fasciculati. Cal. 4-fidus. Cor. campanulata 4-fida (alba). Anth. inclusæ ovatæ v. oblongo-ovatæ; loculi apice v. ad medium disjuncti. Stylus exsertus.

2. *E. arborea* L. fol. linearibus (exsiccatione subdeciduis), anth. appendicibus brevibus rotundatis. A. (Lusit. — Rumel.).

3. *E. lusitanica* Lk. & Hffgg, fol. acicularibus (exsiccatione subpersistentibus), anth. appendicibus clon-

gatis subulatis. A. (Lusit., Gall. occ.; Creta a Gall. mer. ex Rehb.). E. polytrichifolia Slsb. ex auct.

** Anth. exappendiculatæ. — Fol. linearia.

o) Anth. ovatæ inclusæ; loculi apice v. ad medium disjuncti. — Folia terna. Infl. verticillato-racemosa; fl. in axillis solitarii — terni (= racemuli abbreviat.). Cal. 4-fidus. Cor. globoso-campanulata 4-fida (parva viridula). Stylus subinclusus.

4. *E. scoparia* L. cor. sæpe intus fuscescens (*E. viridipurpurea* L. diss. 1. AV. Gall. occ., Lusit., Hisp., Ital. bor.)

oo) Anth. lineares exsertæ; loculi pr. — Fol. quaterna — quina. Infl. thyrsoido-verticillata; fl. in axillis bini — terni. Cal. 4-partitus. Cor. cylindrico-ovoidea 4-dentata (rosea v. ex. albo rosea).

5. *E. multiflora* L. A. (Græc. — Gall. mer.).

— *E. peduncularis* Prsl. cor. magis cylindrica majore, pedunculis longioribus folisque latioribus recedit. Sicil., Hisp. mer. (Guss.).

ooo) Anth. fusiformes, i. e. basi in filamentum sensim attenuatæ, exsertæ v. subinclusæ; loculi ultra medium disjuncti. Fol. quaterna. Infl. verticillato-racemosa; fl. in axillis bini — terni. Cal. 4-partitus. Cor. 4-dentata.

6. *E. mediterranea* L. cor. ovoidea (purpurascens) calycem plus duplo superante, anth. apice exsertis. V. (Lusit. — Hibern.). Etiam in Dalm. crescit ex Vis.

7. *E. carnea* L. cor. ellipsoidea (carnea) calycem subduplo superante, anth. totis exsertis. A. (Græc.,

Ital. bor. et med.). M. (Germ.) V. (Hibern.) — *E. herbacea* L. est planta autumnalis, alabastris herbaceis.

†† Anth. loculi a connectivo articulato-discreti, inde inter se omnino liberi. — Fol. quaterna (— quina) linearia. Infl. thyrsoideo-verticillata v. verticillato-racemosa; fl. in axillis bini — terni. Cal. 4-partitus. Cor. breviter cylindrico-campanulata, 4-fida (incarnata). Anth. exappendiculatæ exsertæ.

8. *E. verticillata* Forsk. fol. erectis brevioribus, verticillis interruptis, pedunc. setaceis, anth. loculis linearibus subparallelis (magis). AO. (Rum., Græc., Dalm.) »Apices ramorum raro floriferi; sed flores medium caulem occupant — adeo ut tertius quisque verticillus medii caulis sit florifer.» Forskål fl. ægyptiaco-arabica.

9. *E. nematodes* Lk. (in herb.) fol. patentibus brevioribus, verticillis contiguis, pedunc. capillaribus, anth. loculis linearibus subparallelis (majusculis). A. (Dalm.).

10. *E. vagans* L. fol. patentibus longioribus, verticillis contiguis, pedunc. capillaribus v. setaceis, anth. loculis ovatis divaricatis (parvis, illis *E. verticillata* subdimidio minoribus). AV. — Var.: *E. anthura* Lk. (in herb.) pedunc. setaceis, anth. loculis angustius ovatis minimis. (Dalm.)

b. *Calyculatæ*. Bracteolæ calyci contiguæ v. saltem approximatae, partitionibus ejus plus minus conformes, subherbaceæ v. scariosæ. — Cor. 4-dentata.

† Anth. loculi connectivo contigui, inter se magis minusve conjuncti, paralleli.

* Anth. appendiculatæ, ovatae. — Fol. terna — quaterna.

o) Infl. racemosa; fl. subsessiles. Bracteola calyci 4-phyllo contiguæ. Anth. subesertæ; appendices subulatæ fimbriato-lacerae; loculi fere ad basin

disjuncti. Styl. longissime exsertus
(*E. pistillaris* Slsb.).

11. *E. australis* L. fol. linearibus, cor. cylindraco-campanulata (purpurascens, majuscula). AV. (Lusit., Hisp.).

oo) Infl. umbellata. Bracteolæ calyci 4-partito approximatae v. contiguæ. Anth. inclusæ; appendices setaceæ integræ; loculi apice v. ad medium disjuncti. Stylus breviter exsertus v. subinclusus.

12. *E. stricta* Donn. fol. linearibus glabris v. subglabris, fl. umbellatis, bracteolis calyci approximatis, cor. cylindrico-ovoidea (rosea albo-variante). A. (Ital., Sard., Cors., Hisp.).

13. *E. Tetralix* L. fol. linearibus ciliatis, fl. umbellato-capitatis, bracteolis calyci contiguis, cor. ellipsoidea (carnea r. alba). V. (Lusit. — Hibern.). B. (Scand. occ. et mer.) M. (Ross. med., Germ. bor. et med.).

- ?14. *E. Mackayi* Hook. fol. ovato-oblongis pectinato-ciliatis subtus albidis, fl. umbellatis, bracteolis pr., cor. ovoidea (rosea). V. (Hibern., Astur.). An planta hybrida?

** Anth. exappendiculatæ. — Fol. terna. Cal. 4-phyllus.

o) Infl. verticillato-racemosa, verticillis trifloris secundis. Bracteolæ calyci approximatae. Cor. obliqua! Anth. inclusæ v. subinclusæ, ovatae; loculi ad basin fere disjuncti.

15. *E. ciliaris* L. fol. ovatis ciliatis subtus albidis, fl. axillaribus, cor. oblique ovoidea (purpurea v. alba, magna). V. (Lusit. — Angl. austro-occ.). — Formâ corollæ a ceteris speciebus nostris recedit; folia iis *E. Mackayi* similia.

* — *Watsoni* DC. Hybrida inter *E. ciliarem* et *Tetralicem*, in Angl. austro-occ. lecta.

- oo) Infl. subumbellata, fl. in apice ramulorum per 4—6: nos fasciculatis. Bracteolæ calyci contiguæ. Cor. recta. Anth. exsertæ lineares; loculi superne disjuncti.
16. *E. umbellata* L. fol. linearibus, cor. ovoideo-campanulata (purpurascens r. alba). AV. (Lusit., Hisp.).
 †† Anth. loculi a connectivo articulato-discreti, omnino disjuncti, attamen paralleli. — Fol. terna. Infl. racemosa; fl. in racemulis abbreviatis. Bracteolæ calyci 4-phylo contiguæ. Anth. oblongo-ovatae inclusæ appendiculatæ; appendices subulatæ serratæ.
17. *E. cinerea* L. fol. linearibus, cor. ovoideo-ellipsoidea (purpureo-cocrulea r. alba). V. (Lusit. — Norv.) M. (Gall., Germ. occ.). A (Ligur.).
 oo) Fl. ebracteolati. Stam. breviter monadelphia.

III. *Bruckenthalia* Rehb. Cal. late 4-dentatus. Cor. breviter campanulata 4-fida. Stam. 8; anth. exappendiculatæ. Caps. — — — — 4-locularis 4-valvis; plac. — — — — sem. — — — — Fruticulus fol. ternis — quinis, fl. in verticillis racemum terminalem constituentibus dispositis, roseo-puniceis parvis; anth. inclusæ rotundato-ellipticæ, loculis contiguis apice breve disjunctis. — *Obs.* Fructum haud melius describere potui, quia in spec. a me visis capsulæ omnes erant annosæ, apertæ et seminibus destitutæ.

18. *B. spiculifolia* Rehb. AO. (Transsilv., Rumel., Græc.).
Erica Bruckenthalii Spr.

** Cor. calyce minor. Caps. septa e columna centrali orta. — Fol. basi sagittata sessilia. Fl. 6-bracteolati; bracteolæ calyci adpressæ calycem exteriorem referentes. Stam. libera.

IV. *Calluna* Slsb. Cal. 4-phyllus coloratus. Cor. campanulata 4-partita. Stam. 8; anth. appendiculatæ. Caps. depresso-globosa, 4-locularis 4-valvis; plac. apicem

solum columnæ occupantes; sem. ellipsoidea turgida rugosa. — Fruticulus fol. oppositis in ramulis sterilibus quadrifariam imbricatis, trigonis parvis, fl. axillaribus secundis, racemos elongatos constituentibus, roseis v. albis; bracteolæ duæ extimæ foliis conformes, interiores 4 tenuiores; anth. inclusæ lineari-ovatæ bipartitæ, loculis parallelis, appendicibus linearibus apice laceris.

19. *C. vulgaris* Slsb. B. M. — A. (Dalm., Ital. bor., Hisp., Lusit., ubi ex Lk. & Hffgg flore portugaise magis solitarie et speciebus *Ericæ* immixta occurrit).

Ord. SIPHONANDRACEÆ Kl. Cor. decidua sæpiss. gamopetala. Anth. loculi poro apicali introrsum dehiscentes. Bacca, v. capsula loculicida: Sem. testa nucleum arcte includens. — Fruticuli — arbusculæ foliis sæpp. alternis dilatatisque, gemmis utriusque speciei squamosis.

Trib. I. VACCINIEÆ Kl. Cor. gamo-eleutero-petala. Stam. epi-perigyna, toro inserta, tamen corollæ sæpe adhærentia. Anth. supra basin affixæ sæpe calcarato-appendiculatæ; loculi sursum in tubulum elongat. producti (anth. bicornes), in apice tubulorum poro introrsum dehiscentes. Bacca infera Sem. compresso-angulata. Folia alterna, dilatata. *Vaccinium* L.

V. *Vaccinium* Pers. Cal. limbus 4—5-partitus. Cor. 4—5-fida-dentata. Ant. sæpe calcarato-appendiculatæ. Bacca 4—5-locularis, calycis limbo persistente umbilicato-coronata. Fruticuli erecti.

a. *Myrtillus* Trag. Gilib. (Htn.). Cal. limbus (4-) 5-partitus. Cor. subglobosa v. globoso-campulata (4-) 5-dentata, dentibus reflexis. Stam. a corolla libera; anth. dorso ad basin cornuum calcarato-appendiculatæ, calcaribus sursum curvatis. Bacca dulcis coeruleo-nigricans. — Fol. annua epunctata. Fl. solitarii v. bini — quaterni laterales.

20. *V. uliginosum* L. ramis teretibus, fol. obovatis integerrimis, cor. ex ovoideo campanulata (alba v. albo-rosella).

21. *V. Myrtillus* L. ramis valde angulatis, fol. ovatis crebre serrulatis, cor. subglobosa (orienti-rubella). B. M. — A. (in editoribus Lusit. bor., Hisp., Ital. bor. & med., Dalm., Skand., Bulg.) — Baccis albis in montibus Ardennensibus occurrit. (DC.)

b. *Vaccinium* Htn. Cal. limbus 4 (—5) partitus. Cor. campanulata (4—) 5-fida, laciniis apice reflexis. Stam. corollæ sæpe adhærentia; anth. ecalcaratæ v. breviter calcaratæ. Bacca acida rubra. — Folia perennantia subtus glanduloso-punctata. Fl. in racemis terminalibus (— solitarii).

× *V. intermedium* Ruthe, ramis angulatis, fol. ovalibus remote serrulatis rære punctatis v. epunctatis, fl. solitariis v. parce racemosis; anth. breviter calcaratis, (cor. albo-rosella). M. (Berolini). — Obs. Baccæ a div. Koch dicuntur rubræ, sed asserentibus botanicis Berolinensibus planta numquam fructificat estque evidenter hybrida a specie pr. a seq., quibus internascitur, orta. Cf. Kl. in Guisep. Pfl. Hbb. 2. Erk. off. Gen.).

22. *V. Vitis idæa* L. ramis teretibus, fol. obovatis remote crenulatis crebre punctatis, fl. racemosis, anth. ecalcaratis, (cor. alba v. rosella). B. M. — A. Appen. bor., mont. Vellebith Dalm., Rhodope Rum.).

VI. *Oxycooccus* Pers. Cal. limbus 4-partitus. Cor. 4-petala exunguiculata, primo erecta dein reflexa. Anth. exappendiculatæ. Bacca 4-ocularis, calycis limbo persistente coronata. — Fruticulus prostratus ramis filiformibus, sempervirens; fl. nutantes, in pedunculis subterminalibus umbellato-fasciculatis erectis; bacca acida rubra.

23. *O palustris* Pers. fol. ovatis — oblongis integerrimis (parvis); cor. rosea. B. M.

Tr. II. ARBUTEAE DC. Cor. gamopetala. Stam. (in nostris) perigyna, imæ corollæ inserta. Anth. infra apicem affixæ ibique calcarato-appendiculatæ; loculi contigui apice truncato (anth. ecorniculatæ) poro introrsum dehiscentes. Bacca supera. Sem. pr. — Fol. pr. Fl. terminales. Cal. 5-partitus v. 5-phyllus. Cor. ovoidea v. ovoideo-conica 5-dentata. Stam. 10; filam. basi incrassata v. abrupte dilatata. *Arbutus* L.

VII. *Arbutus* T. (HBK). Bacca 5-locularis, loculis 00-spermis; sem. columnæ centrali pulposæ oblique immersa. — Arbusculæ sempervirentes, fl. in racemos paniculatos elongatos dispositis, albo-viridulis virescentibusve, baccis sæpe granulato-tuberculatis (fraga mentientibus) ex aurantiaco coccineis.

24. *A. Unedo* L. fol. lanceolatis — obovatis serratis (— integerrimis), panicula nutante glabra, baccis crebre muriculato-tuberculatis globosis (v. turbinatis subacutis: *R. turbinata* Pers.?). A. (Rum. — Hisp.). V. (Lusit. — Hibern.).

25. *A. Andrachne* L. fol. ellipticis — ovalibus basi sæpius attenuatis, integerrimis (— serrulatis), panicula porrecta ramis divaricatis villosa, baccis lævibus globosis. AO. (Græc., Maced., Taur.?).

26. *A. Sieberi* Kl. ms., fol. ovatis basi lata cordatis, integerrimis, panicula pr., baccis lævibus globosis. — AO. (Creta, unde specc. a Siebero lecta in herb. reg. borel. vidi). — *Obs.* Plantam hanc speciem efficere novam, ab *A. integrifolia* Lam. diversam, me edocuit cl. Klotzsch. An vero hæc ultima etiam in Europa proveniat adhuc nescio.

VIII. *Arctostaphylos* Ad. (HBK.) Bacca drupacea 5-pyrena; sem. in pyrenis osseis solitaria. — Fruticuli

procumbentes fol. spathulato-obovatis, fl. in racemos simplices breves dispositis, baccis lævibus.

27. *A. Uva ursi* Spr., fol. coriaceis perennantibus integerrimis, bacca depresso-globosa (rubra), endocarpio farinaceo; cor. albo-incarnata. B. M. — A. (alp. et mont. Hisp., Ital., Dalm.).

28. *A. alpina* Spr. fol. chartaceis annuis antice serratis, bacca globosa (nigra) endocarpio succulento; cor. alba v. viridula. B. (Scot., Scand. et Ross. bor.). M (Alpes).

Tr. III. ANDROMEDEAE DC. Cor. gamopetala. Stam. hypogyna. Anth, prope apicem v. supra basin affixæ, calcarato-appendiculatæ v. exappendiculatæ; loculi contigui v. apice discreti et tubuloso-producti, poro apicali introrsum dehiscentes. Caps. supera, loculicida; valvæ a columna centrali demum solutæ. — Fruticuli sempervirentes. Stam. 10. Caps. 5-locularis 5-valvis; valvæ medio septiferæ; plac. abbreviatæ incrassatæ. *Andromeda* L.

IX. *Chamædaphne* Bub. Cal. 5-phyllus bibracteolatus. Cor. tubulosa-campanulata, 5-fida. Anth. supra basin affixæ, lineares, ecalcaratæ; loculi basi contigui, apice tubuloso-producti et discreti (anth. bicornes). Caps. globosa; placentæ ad apicem columnæ; epicarp. ab endocarpio demum solutum. Sem. oblique ovoideo-pyramidata plus minus compressa rugulosa. — Fol. remota, obovato-oblonga — elliptica lepidota; pedunculi axillares solitarii secundi breves; cor. pallide lutea. — Obs. Genus corollâ, antheris, seminibus habituque ad *Vaccinium* quodammodo accedens. *Cassandra* D. Don.

29. *C. calyculata* Mch. B.O. (Ross. bor. et med., Boruss. or.).

X. *Andromeda* D. Don. Cal. 5-partitus ebracteolatus. Cor. globoso-ovoidea 5-angulata 5-dentata. Anth.

ad apicem affixæ ibique setaceo-calcaratæ, rotundatæ; loculi omnino contigui apice truncati (anth. ecorniculatæ); filam. barbata. Caps. turbinata; plac. pr. Sem. turgida ellipsoidea lævia (pauca). — Fol. remota lanceolata — oblongo-lanceolata margine revoluta; pedunculi in apice ramulorum subumbellati elongati, cum calyce rosei; cor. alba-incarnata.

30. *A. polifolia* L. B.M.

XI. *Cassiope* D. Don. Cal. 5-phyllus ebracteolatus. Cor. campanulata 5-fida. Anth. ad apicem affixæ, rotundatæ setoso-calcaratæ; loculi pr.; filam. glabra. Caps. spherica; plac. ad apicem v. in medio columnæ. Sem. oblonga v. scobiformia rugulosa. — Fol. imbricata parca; pedunculi solitarii elongati.

* Plac. in medio columnæ, integræ; sem. scobiformia.

31. *C. tetragona* D. Don. fol. cruciatim oppositis sagittatis, ad margines replicatos trigonis, pedunculi lateralibus, cor. campanulata (alba). B. (Scand. et Ross. arct.).

** Plac. ad apicem columnæ, bifidæ; sem. oblonga turgidula.

32. *C. hypnoides* D. Don. fol. sparsis planiusculis subulatis (fere *Polytrichi* ejusdam), pedunc. terminalibus, cor. breviter campanulata (albo-incarnata). B. (Island., Scand. bor., Ross. arct.).

Ord. MENZIESIÆ Kl. Cor. decidua gamopetala. Stam. hypogyna. Anth. supra basin v. medio affixæ, exappendiculatæ; loculi utrinque v. apice contigui, ecorniculati, foramine apicali in rimam lateralem plus minus producto dehiscentes. Caps. supera, septicida; septa e valvarum marginibus introflexis duplicata; valvæ a columna centrali demum solutæ. Sem. testa nucleum arete includens. — Fruticuli sempervirentes, gemmis

foliaribus squamosis floralibus nudis, flor. terminalibus ebracteolatis regularibus.

- * Cor. ellipsoidea v. ovoideo-ellipsoidea ore contracto. Fol. sparsa. *Andromedæ* et *Ericæ* sp. L. *Ericæ* sp. W.

XII. *Daboecia* D. Don. Cal. 4-partitus. Cor. 4-dentata. Stam. 8; anth. elongato-lineari-subulatae, filamento longiores; loculi basi sagittato-discreti; foramina apicalia in rimam lateralem incompletam producta. Stigma truncatum simplex. Caps. 4-locularis 4-valvis ovoideo-pyramidata; plac. columnæ longitudine; sem. globosa v. late ovoideo-ellipsoidea, impresso-punctata. — Fol. ovata — linearia subtus albo-tomentosa supra et margine setulosa; fl. racemosi secundi purpureo-violacei v. albi.

33. *D. polifolia* D. Don. V. (Lusit. — Hibern.) *Erica* Daboeci L.

XIII. *Phyllodoce* Slsb. Cal. 5-partitus. Cor. 5-dentata. Stam. 10; anth. oblongæ filamento breviores; loculi utrinque contigui; foramina apicalia brevia in rimam vix producta. Stigma dilatatum. Caps. 5-locularis 5-valvis angulato-sphærica; plac. abbreviatæ, ad medium columnæ adnatæ, latæ, incrassatæ; sem. oblonga, scrobiculato-rugosa. — Fol. linearia obtusa, subtus stria albida medio percursa, margine serrulato-scabra; fl. in pedunculis umbellato — congestis elongatis nutantes, violaceo-coerulei.

32. *P. coerulea* Fr. B. (Scot., Scand. et Ross. bor.). *Andromeda* L.

** Cor. breviter campanulata. — Fol. opposita.

XIV. *Azalea* L. Cal. 5-partitus. Cor. 5-fida. Stam. 5; anth. rotundatæ filamentis multo breviores; loculi utrinque contigui; foramina apicalia in rimam lateralem completam producta (anth. longitudinaliter dehiscentes auct.). Stigma dilatatum. Caps. angulato-sphærica, 2—3 (—4) locularis, apice breviter 2—3-valvis v. vix

dehiscens; demum valvis secus medium fissis 4—6-valvis. Plac. infra apicem columnæ, latæ, incrassatæ; sem. rotundata-ellipsoidea scrobiculato-rugosa. — Fol. oblonga v. ovato-oblonga crasse coriacea glabra lævia (parva); fl. umbellato-congesti erecti, cor. parva late rosea. Typus generis Linnæani. *Loiseleuria* Desv. *Chamæledon* Lk.

35. *A. procumbens* L. B.M. (Scand. et Ross. bor., Island., Scot., Pyren., Alpes; nec non Dalm. in alpe Vellebith.).

Ord. RHODORACEÆ Kl. Cor. decidua gamo-rr. eleutero-petala. Stam. hypogyna. Anth. infra apicem v. medio affixæ exappendiculatæ; loculi contigui ecorniculati, poro apicali dehiscences. Caps. supera, septicida; septa e valvarum marginibus introflexis duplicata; valvæ a columna centrali demum solutæ. Sem. testa plus minus laxa. — Frutices v. fruticuli fol. sparsis coriaceis sæpius perennantibus; gemmæ utriusque speciei strobiliformes tegmentis magnis instructæ. Fl. terminales ebracteolati sæpius subirregulares, elongato-pedunculati. Caps. 5-locularis 5-valvis.

† Cor. gamopetala. Caps. ab apice ad basin dehiscens; plac. omnino adnatæ.

XV. *Rhododendron* L. (D. Don.). Cal. 5-partitus v. 5-fidus. Cor. infundibulari-campanulata limbo subbilabiato 5-partito. Stam. 10 (—5) declinata. Caps. elongata prismatica v. brevis semiellipsoidea; plac. completæ. Sem. compressa oblonga v. scobiformia, sæpe testa utrinque producta appendicibus membranaceis laceris aucta. — Frutices v. fruticuli fl. corymbosis umbellatisve, cor. rosea, violacea v. flava.

a. *Azalea* Desv. DC. Stam. 5. — Frutex fol. deciduis epunctatis, fl. corymbosis flavis. Cal. lacinia inæquales. Caps. elongata prismatica; sem.

utrinque membranaceo-appendiculata elongata. —
Anthodendron Rehb.

56. *R. flavum* G. Don. fol. ovali-lanceolatis integerrimis ciliatis. O. (Lithuania, Volh.). *Azalea pontica* L.

b. *Rhododendron* DC. Rehb. Stam. 10 (—5).

* Frutex fol. perennantibus epunctatis, fl. corymbosis (purpureis). Cal. laciniae inæquales. Stam. 10. Caps. et sem. ut in a, cum quo hæc sectio jungenda et inde proprium genus (*Anthodendron* appellandum) constituenda videtur.

57. *R. ponticum* L. fol. obovalibus — oblongo-lanceolatis integerrimis glabris. A. V. (Bœtica, Algar.).

** Fruticuli fol. perennantibus v. annuis, subtus (r. etiam supra) lepidoto- v. glanduloso-punctatis. Caps. brevis semiellipsoidea; sem. exappendiculata, parva.

o) Fol. perennantia. Fl. errymbosi (purpurei v. albo-variantes). Cal. laciniae inæquales. Stam. 10. Sem. oblonga.

58. *R. hirsutum* L. fol. ovalibus — ellipticis obovatisve crenatis ciliatis rare glanduloso-punctatis. M. (Alpes).

59. *R. intermedium* Tsch. fol. oblongo-lanceolatis v. ellipticis crenulatis integerrimisve ciliatis, subtus crebre glanduloso-punctatis. M. (Alpes).

40. *R. ferrugineum* L. fol. lanceolatis — ellipticis oblongisve integerrimis v. leviter crenulatis glabris, subtus creberrime (confluent) lepidoto-punctatis. M. (Alpes, Jura, Pyren.).

* *R. myrtifolium* Schott et Kotschy, b. z. IX. 17, nondum vidi.

oo) Fol. annua. Fl. umbellati (violacei). Cal. laciniae subæquales. Stam. 10

—5. Sem. scobiformia (linearia-
oblonga acuta).

41. *R. lapponicum* Whlhb. fol. ellipticis — oblongo-
ovatis integerrimis, utrinque crebre lepidato-puncta-
tis. B. (Lapp.; Guldbrandsdal. Norv.). Azalea L.

XVI. *Rhodothamnus* Rehb. Cal. 5-partitus. Cor. ro-
tata limbo regulariter 5-partito. Stam. 10, patentia. Caps.
subglobosa; plac. abbreviatæ ad apicem columnæ insertæ,
incrassatæ. Sem. scobiformia, exappendiculata. — Fruti-
culus sempervirens elegans, fl. per (1—) 2—5: nos ap-
proximatis, cor. purpurea. *Obs.* formam corollæ et di-
rectionem staminum in statu vivo observare nobis nondum
contigit.

42. *R. Chamæcistus* Rehb. fol. ovalibus — obovato-
ovalibus rigide ciliato-serratis, subtus (sub lente) mi-
nute albo-punctatis. M. (Alp. Austr., Ital. bor.,
Hung.). *Rhododendron* L.

†† Cor. 5-petala. Caps. a basi ad apicem de-
hiscens; plac. ex apice columnæ centrali pen-
dulæ.

XVII. *Ledum* L. Cal. 5-dentatus brevis. Cor. re-
gularis. Stam. 10 v. 5, æqualiter patentia. Caps. e cla-
vato semiellipsoidea; plac. elongatæ. Sem. scobiformia;
testa tenuiter membranacea laxa utrinque elongata; nucleus
minutus. — Frutices sempervirentes graveolentes, fol. in-
tegerrimis margine revolutis, subtus ramulisque ferrugineo-
tomentosis, fl. corymbosis cor. nivea v. roseo-variante.

43. *L. palustre* L. fol. linearibus — oblongis, stam.
10 corollam superantibus. B. M. (Scand., Ross.,
Germ.).

- ? 44. *L. dilatatum* Ait. fol. ovalibus, stam. 5 corollam
subæquantibus. B. (Ross. arct.) Var. pris videtur.

Ord. HYPOPITHYÆ Kl. Cor. decidua eleutheropetala. Stam. hypogyna. Anth. exappendiculatæ. Capsula supera loculicida; valvæ columnæ centrali mediantibus septis, medio earum adnatis, semper adhærentes. Sem. minuta, testâ laxâ membranaceâ cellulis reticulatâ utrinque productâ attenuato-linearâ; nucleus ovalis minutissimus.

Trib. I. PYROLEÆ. Cal. gamosepalus, persistens. Cor. 5-petala. Stam. 10. Anth. æstivatione inversæ, dein anthesi erectæ; loculi truncati v. apice breviter tubuloso-producti, poro apicali dehiscences. Discus hypogynus tenuis v. nullus r. annularis. Caps. globosa, rimis 5 lateraliter dehiscens; valvæ parte mediana apertæ basi apiceque cohærentes. Plac. incrassatæ lunulatæ, ad apicem v. in medio columnæ centralis insertæ. — Herbæ perennes v. suffruticosæ sempervirentes, gemmis utriusque speciei squamosis, caule abbreviato, pedunculo (scapo) terminali. *Pyrola* L.

XVIII. *Chimaphila* Prsh. Cal. 5-fidus. Stam. petalis alternatim opposita; filam. a basi usque ad medium cuneato-dilatata, compresso-trigona, dorso carinata facie plaua; anth. loculi superne discreti brevissime tubuloso-producti. Discus hypogynus annularis, crenulatus. Stylus brevis obconicus, apici germinis excavato immersus, in stigma orbiculatum leviter convexum, disco areolato 5-lobum, dilatatus. — Suffruticulus elegans fol. verticillatis crasse coriaceis cuneatis antice serratis, fl. subumbellatis, cor. patente rosea; valvæ ad rimas glabræ nec filis connectæ.

45. *C. umbellata* Nutt. B. M.

XIX. *Pyrola* Slsb. Cal. 5-fidus. Stam. petalis alternatim opposita; filam. lineari-subulata complanata; anth. loculi contigui truncati v. breviter tubuloso-producti.

Discus hypogynus tenuis v. nullus. Stylus elongatus sursum leviter incrassatus; stigma orbiculato-peltatum v. truncatum. — Herbae fol. rosulato-congestis, fl. racemosis.

* Fol. rotundata — elliptica crenata v. subintegerima. Fl. æqualiter sparsi. Stigma disco tuberculato 5-radiato. Valvæ ad rimas parce araneosæ.

o) Stylus declinatus superne incurvus, cor. patente duplo longior; stigma truncatum. Stam. adscendentia.

46. *P. rotundifolia* L. Cal. laciniis lanceolato-subulatis apice recurvis, cor. alba. B. M. — A. (Ital. bor.).

47. *P. chlorantha* Sw. Cal. laciniis breviter ovato-triangularibus adpressis, cor. viridula. Fol. parva. B. M.

oo) Stylus rectus cor. clausam non v. parum superans; stigma orbiculato-peltatum. Stam. æqualiter erecto-conniventia.

48. *P. media* Sw. Cal. laciniis lanceolato-ovatis, cor. semiglobosa (alba, majuscula), stylo subobliquo breviter exserto. B. M. — A. (Ital. bor.).

49. *P. minor* L. Cal. laciniis triangularibus, cor. subglobosa (alba v. rosea, minor), stylo perpendiculari incluso. B. M. — A. (in editioribus ut Ital. bor. et med., Biakovo Dalm.).

** Fol. ovalia v. ovato-ovalia serrata. Fl. secundi. Stigma peltatum 5-radiatum immarginatum. Valvæ ad rimas glabræ v. parcissime araneosæ. — Stylus subrectus cor. superans. Stam. æqualiter incurvata.

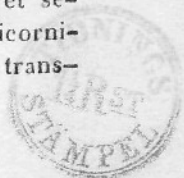
50. *P. secunda* L. Cal. laciniis ovato-triangularibus, cor. campanulato-connivente (ochroleuca). B. M. — A. (Gall., Ital. bor. et med. mont.).

XX. *Moneses* Slsb. Cal. 5-partitus. Stam. *per paria ante petala* approximata; filam. linearia subulata, basi genuflexa incrassata; anth. loculi contigui, breviter tubuloso-producti. Discus hypogynus nullus. Stylus elongatus; Stigma coroniforme 5-radiatum radiis erectis (magnum). — Herbula fol. rosulato-congestis v. remotiusculis rotundatis serratis, fl. solitario, cor. patentissima.

51. *M. grandiflora* Slsb. B. M. — A. (Ital. bor. med.).
Pyrola uniflora L.

Tr. II. MONOTROPEAE. Cal. 4—5-phyllus, deciduus. Cor. 4—5-petala, petalis concavis basi in sacculum productis. Stam. 8—10; anth. uniloculares rima transversali dehiscentes reniformes; valva altera minor et erecto-persistens, unde anth. post dehiscenciam sub apice filamenti adnatæ apparent. Glandulæ hypogynæ 4—5, petalis oppositæ, reversæ, pro staminibus inferioribus lunulato-excisæ. Stigma crasse peltatum infundibulari-excavatum. Caps. 4—5 (—8) locularis, loculicide 4—5 (—8)-valvis; valvæ medio septa columnæ centrali adnata demum ab ea, basi excepta, soluta, gerentes. Plac. incrassatæ elongatæ. — Herba aphylla subcarnosa, tota sordide straminea, parasitica (?), »radice intricato-grumosa», caule simplici squamoso, fl. in racemo terminali, lateralibus 4-meris terminali 5-mero; sepala et petala erecta, hæc tubuloso-conniventia.

XXI. *Monotropa* L. Obs. Genus hocce in Flora europæa, ubi genera intermedia desunt, ut appendix v. deviatio Bicornium potius considerari potest. Affinitate proximum est Pyrolaceis, quibus quoad capsulam et semina convenit, sed recedit, æque ac ab cæteris Bicornibus nostris, calyce deciduo, antheris unilocularibus trans-

verse bivalvibus, conformatione petalorum, glandularum hypogynarum stigmatisque nec non toto habitu.

52. *M. Hypopitys* L. B. M. — A. (Ital.). — Var. glabra (*M. Hypophegea* Wallr.) et partibus floris hirsutis v. ciliatis (*M. Hypopitys* Wallr.).

OBS. Litteris A., B., M. &c. post diagnosis specierum admissis distributionem earum geographicam generali modo indicare volumus. Plagas nempe varias territorii nostri significant, ita ut A. = Europam meridionalem, B. = Eur. borealem, M. = Eur. mediam, V. = Eur. occ., O = Eur. orientalem, AV. = Eur. australi-occidentalem &c. — Hunc in finem scriptis botanicorum clarissimorum («floræ speciales» dici solent) uti sumus. Præcipue notamus illa cl. Fries et Hartman pro Flora *Scandinavica*, Smith et Hooker pro Flora *Britannica*, div. Koch et cl. Reichenbach pro Flora *Germanica*, De Candolle pro Flora *Gallica*, div. Link et Hoffmannsegg pro Flora *Lusitanica*, cl. Boissier pro Flora *Hispanica*, cl. Bertoloni, Gussone et Moris pro Flora *Italica*, cl. Visiani pro Flora *Dalmatica*, Smith, Sibthorp, Bory et Chaubard pro Flora *Græca*, cl. Grisebach pro Flora *Rumelica* et div. Ledebour pro Flora *Rossica*. Omnes vero descriptiones ad *plantas ipsas*, et quidam pro magna parte *vivas*, factas esse monendum puto. Berolini degenti mihi patuit ejus inclytus hortus botanicus, ditissimumque herbarium regium nec non illa cl. Link et Jessen. Magnæ utilitati etiam collectio fructuum seminumque, quam autumnopreterito in horto botanico Christianiensi liberalitate cl. M. Blyttii obtinui.

II. Litteratur-öfversigt.

1. *Flora Hamburgensis*, auct. Sonder.

Forts. fr. № 4—5.

Mentha rubra anföres såsom varietet till *M. sativa*, hvartill uppföres en annan förändring *lanata*, som Förf. förmodar vara en egen art; denna genom en höjd af 3—4 fot utmärkta, öfverallt utomordentligt hvitulliga växt, med sina småningom afsmalnande blad, som gifva densamma ett pyramidaliskt utseende, så att de öfversta ej äro längre än blomkransarna, och hvars blommor äro ovanligt små med långspetsade kalkflikar och utvändigt håriga krona, finnes hos oss på Öland och Kullaberg (den är hvad Hartman orätt kallat *M. aquatica* * *villosa*), och är, enligt ref. åsigt, en ytterst utmärkt art, som blott fordrar blifva närmare undersökt och bestämd. *M. gentilis* L., sådan den af Förf. diagnosticeras, synes ej vara den rätta; det egenomliga i arten (de från den smala basen vigglika bladen) är ej anmärkt; *M. gentilis* E. B. 2118 förer Förf. till *M. arvensis*. *Lamium intermedium* Fr. och *L. incium* W., hvilka båda Meyer förklarar vara batarder, försvaras till sin arträtt genom den iakttagelsen att de årligen gå upp från fullmogna frön och aldrig visa några direkta öfvergångar. *Ballota foetida* och *ruderalis* förenas emot de Skandinaviska botanisternas protest; Förf. anmärker dervid, att sedan han på ballastplatser funnit de mest afgörande öfvergångar, ja till och med de båda foder-formerna på ett och samma stånd, har han öfvergifvit sin förra åsigt om bådads arträtt, grundad på en temligen konstant olikhet i utbredning. Förf. hörer deremot till de få författare som erkänna *Thymus Chamædrys* Fr. — Nära beslägtad med *Nasturtium anceps* upptages såsom egen art *N. armoracioides* Tausch., från den förre endast skiljd med omv. äggrunda, spadformiga, ojemnt och skarpt sågade blad; Reichenbachs afbildning f. 4364 passar bättre på denna än på *N. anceps*. — Vid bestämmandet af *Corydalis*-arterna lägges ingen vikt vid bracteernas beskaffen-

het: af *C. solida* Sw. uppföres en var. *bracteis subintegris*, af *C. fabacea* Pers. en var. *bracteis incisus* (= *C. pumila* Host. från Wien och *C. Lobelii* Tausch. fr. Prag); *C. laxa* Fr. anföres såsom ett slående bevis på den ringa betydelsen af skärmbbladens helhet eller delning. — *Polygala comosa* Schk., ymnig vid Berlin, och *P. uliginosa* finnes ej kring Hamburg. *P. serpyllacea* Weihe (= *P. depressa* Wender.) angifves väl skilja sig från *P. vulgaris* genom utsträckta långa och fina, mot spetsen ofta ganska greniga stjelkar, genom de undre motsatta 2—3 linier långa ovala bladen, de smärre öfre och de 4—6 sällan flerblommiga, slaka blomklasarna, som snart luta åt ena sidan; de undre bladen, hvilka ej sällan betäcka stjelken ända till dess förgrening, hafva likhet med bladen af *Thymus Serpyllum*; grenarne äro korta, på det högsta finger-långa; fodervingarne kornblå, blomkronan gul och vid basen violett; hela växten saknar all smak. — Under *Trifolium filiforme* erinras att *T. minus* och *T. filiforme* Sm. äro en och samma växt, hvaremot Godrons åsigt, att den Istrianska *T. micranthum* Koch skulle vara Linnés *T. filiforme* och *T. filiforme* β *majus* Fr. densammes *T. procumbens*, gendrifves, under förmodan att denna felaktiga åsigt framkallats deraf, att Linné citerat till sin *T. procumbens* en dålig afbildning ur Rayi Synopsis, som föreställer *T. minus* Sm. — *Hieracium nigrescens* Sond. — närmast intill *H. rigidum* och *H. boreale* — försvaras emot Meyer, som förklarar den vara en af sandig lokal frambragt *H. boreale*, då den deremot växer på humusrik jord och i sällskap med *H. boreale*, från hvilken *H. nigrescens* skiljer sig genom mycket bladig enkel och mjukare stjolk, enkel och kort blomklase eller knippe och genom de smärre blekgröna vid blomningstiden klotrunda blomkorgarna. Såsom hybrida *Cardui* upptagas *C. nutantiscrispus* och *C. crispo-nutans* Koch (*C. Stangii* Buek.). — *Orchis latifolia* L. och *O. angustifolia* Wimm. åtskiljas bland annat äfven derigenom, att den sednare blommar ungefär 4 veckor sednare; med densamma förenas *O. incarnata* Fr. herb. norm. VII. 65, 66, non Nov. Mant. III. p. 54. Angående den från *O. maculata* af Grisebach

skiljda *O. clodes* yttrar Förf. sig ej vara viss, huruvida den är att anse såsom egen art, ehuru den i sitt yttre har något egendomligt; dess blad äro 4—5 mera framstående och äfven de understa lancettlika, axet kortare, skärmbladen längre än ovarium och sporren något kortare. — Slägtet *Euphorbia* föres till Monoecia.

Slägtet *Carex* är kring Hamburg särdeles rikt på arter, neml. 44. Bland andra upptagas följande: *C. pseudo-arenaria* Rehb., hvarvid fogas den anmärkningen, att arten fordrar noggrannare undersökning; den skiljes från *C. arenaria* genom en spädare rot, smalare blad, knappast tumslång inflorescens, oftast kortare skärm, som ej når öfver axen och genom till större delen androgyna ax; den är lågväxtare och spensligare, samt liknar på sätt och vis *C. Schreberi*, från hvilken art den dock skiljes genom de blekare i spetsen ej feminina axen och de starkt vingade frukterna; de öfversta 1—2 axen äro vanligen helt och hållet hanar och oftast äro de nedersta helt och hållet honax — hvadan Förf. kommer till det resultat, att *C. pseudo-arenaria* snarare synes vara en form af *C. arenaria*. Förf. påstår i en not att *C. ligERICA* Gay bestämdt är skiljd från *C. pseudo-arenaria* — något, som ref. ännu ej med full säkerhet vågar bekräfta. *Carex trico-stata* Fr. och *C. turfosa* Fr. — hvilka båda helt säkert saknas kring Hamburg — anses näppeligen såsom själfständiga arter; *C. elyroides* Fr. uppföres deremot såsom växande derstädes, hvilket dock är föga sannolikt; Förf. har bestämt sin art efter de i Herb. Norm. meddelade specimina, hvilka äro för unga att lemna tillräcklig ledning och dessutom framställa blott den ena ytterligheten af arten, medan den lappska torde få betraktas såsom den ursprungliga typiska. — *C. Buxbaumii* förekommer kring Hamburg, likaledes *C. flava*, som anses synonym med *C. lepidocarpa*, hvilket bestyrker det egna förhållandet vi flerstädes iakttagit, att vår *C. flava* synes nästan egendomlig för Norden, medan den åt södern (redan i Danmark) öfvergår till den form med aflägsnadt honax och föga tillbakaböjde frögömmespröt, hvilka karakterisera den s. k. *C. lepidocarpa* Tausch. — *Quercus Robur* L. (*pedunculata* Ehrh.)

och *Q. sessiliflora* upptagas, med den anmärkningen att bladen till form, hårlighet och textur bilda sinsemellan talrika öfvergångar, men att veden är så olika, att man i England skiljer mellan en red Oak och en white Oak. — Deremot förenas *Betula pubescens* (sådan den blifvit bestämd vid Hamburg) Ehrh. med (*B. verrucosa* Ehrh.) *B. alba* L. medan *B. carpathica*, som odlas vid Hamburg, skiljes fr. *B. alba* genom mindre storlek, större framstående i yngre tillstånd håriga qvistar, något större äggrunda och stundom svagt hjertformiga blad och större honhången; fruktfjällens vingflikar kunna ej användas till karakterer såsom underkastade mycken föränderlighet. — Släktet *Salix* är med förkärlek studeradt och med omsorg bearbetadt. *S. cuspidata* Schultz upptages, och *S. Meyeri* såsom en form af densamma. *S. viridis* Fr. anses såsom en form af *S. fragilis*, likaså *S. Russeliana* Koch; enl. refns fullkomliga öfvertygelse äro dessa tvenne en och samma art, väl skiljd från både *S. fragilis* och *S. alba*. Såsom ett ytterligare skäl hvarföre *S. angustifolia* Wulf. ej kan anses såsom batard af *S. viminalis* och *S. repens* uppgifves, att dessa båda arter så ymnigt förekomma i medlersta och sydvestliga Tyskland, utan att derstädes bilda någon *S. angustifolia*.

Vi hafva anfört ofvanstående knapphändiga utdrag för att dermed antyda, att Sonders *Flora Hamburgensis* är ett arbete af stor förtjenst.

A—N.

Strödda Underrättelser.

---

1. *Bref från J. Lange.* Bagnères de Luchon (Depart. H:te Garonne) d. 31 Juli 1851. — — — Mitt vistande i Paris varade blott 14 dagar, en tid allt för kort att se det aldranödvändigaste af stadens märkvärdigheter; men jag hoppas att på återresan kunna ånyo besöka denna ofantliga stad, emedan det bland annat måste vara af vigt för

mig att jemföra de af mig gjorda insamlingarne med derstädes befintliga rika herbarier. Jag uppehöll mig för det mesta i Jardin des Plantes och i Mr. Delesserts Bibliothek, hvarest jag fann goda hjälpmedel i och för min resa. Jag gjorde flygtigt bekantskap med Proff. Jussieu och Brongniart, men hvad som för mig var af största fördel såväl med hänsyn till anvisningar och rekommendationer som till en sednare correspondance, var den bekantskap jag gjorde med Hrr Gay, Webb och Du Rieu, som alla noggrannt känna den sydeuropeiska och särdeles den Spanska Floran och i hvars rika samlingar jag såg mången skatt, som jag hoppas framdeles återse i lefvande tillstånd. Mr. Webb hade den godheten att lemna mig rekommendationsbref till alla botaniska notabiliteter i Spanien; — de äro hvarken många eller betydliga, men derföre hoppas jag också att der ännu finnes något nytt att hemta, hvilket här i Frankrike är ganska vanskligt, då hvarje stad eller åtminstone hvarje Departement har en Botanist.

Min resa från Paris skedde dels på jernväg, dels på diligence eller ångfartyg nästan direkte till Provence, med undantag af en dags uppehåll i Champagnes kalkberg, hvarest vårfloran (medio April) ännu var föga framskriden: blott Anemone Pulsatilla, Helleborus foetidus, Holoosteum umbellatum, Daphne Laureola och några få andra vårväxter funnos i blomma. Men hvilket språng i utvecklingen då jag två dagar sednare befann mig i Avignon! Denna stads belägenhet är särdeles skön och är likasom dörren till Medelhafs-naturen, i det att den bildar en öfvergång från det medlersta Frankrike till den mediterranska Floran: här begynner just Olivkulturen, här finner man norra gränsen för en stor del växter; ja, till och med åtskilliga, som egentligen tillhöra Medelhafvets kuster, t. ex. Camphorosma monspeliaca, Alyssum maritimum med flere, nå ända hit. Detta var alltså ett passande ställe att begynna våra exkursioner och vegetationen var redan betydlig framskriden, så att jag hade fullt upp att göra med att insamla och bestämma de många nya och intressanta arter, som jag der såg för

första gången. Ogynnsamt för mig hade Mr. Requien, till hvilken jag medförde ett rekommendationsbref, nyligen afrest till Korsika, hvars Flora han, i förening med Prof. Moquin-Tandon, hade i sinnet att bearbeta och hvartill han under en följd af år hade samlat materialier. Men beklagligtvis har denne utmärkte Botanist blifvit skördad af döden under sitt vistande på Korsika; den Fransyska Floran har i honom förlorat en af sina vigtigaste bearbetare och särdeles för Korsikas Flora är detta dödsfall oersättligt, då en stor del af den erfarenhet han samlat knappast öfverlemnats åt anteckningarne. Dock har Prof. Moquin, med hvilken jag gjorde bekantskap i Toulouse, för afsigt att utarbete den ensam. — Conservatorn vid Musæum i Avignon, Mr. Palun, en rätt skicklig botanist, ledsagade mig på den första exkursionen till kalkbackarna på den vestliga Rhonestranden, hvarest vegetationen var egendomlig nog, och i synnerhet utmärkte sig genom en region af buskar och halfbuskar, till en del väluktande, f. ex. Rosmarinus, Lavandula, Thymus vulgaris, till en del med styfva och stickande blad, t. ex. Ruscus aculeatus, Smilax aspera, Asparagus acutifolius, Osyris alba, Genista Scorpius, Quercus coccifera, dessutom Qu. Ilex, hvilken här ej uppnår den betydliga storlek, som annars i Provence, Rhamnus Alaternus och infectorius, Buplevrum fruticosum, Amelanchier communis. Af sällsynta och för mig obekanta växter samlade jag derstädes Hippocrepis ciliata, Narcissus dubius, Paronychia nivea, Sonchus tenerrimus, Sisymbrium Columnæ och polyceraticum m. m.; Cerastium glutinosum Fr.! växte derstädes i mängd och jag glädde mig att samla denna växt, som jag ej förr sett lefvande. — Från Avignon företog jag en dags exkursion till den verldsbekanta »Källan i Vauclouse», hvarest jag i lika hög grad beundrade den sköna naturen och den rika vegetationen. Att lemna en lista öfver de intressanta växter, jag denna dag insamlade, skulle upptaga för mycket rum. Det var emedlertid min plan att undersöka så godt som möjligt Medelshafs-Floran under de dertill tjenligaste månaderna April och Maj, och att derefter i Juni besöka Languedoc och några

punkter på vestkusten och söka nå Pyreneerna ännu i rättan tid (Juli—Aug.). Jag skyndade mig därför åt söder och efter omkring 8 dygns uppehåll i Avignon begaf jag mig till Marseille, hvilken såväl på grund af sin belägenhet som till folje af de lätta communicationerna med alla ställen är väl egnad till utgångspunkt för undersökningen af Provence. Marseille är på alla sidor omgifvet af kalkberg, såvidt jag vet hörande till Jura-formationen, som är allmänneligen utbredd i Provence. Dessa berg, som dock ej nå någon betydlig höjd, äro till en del bevuxne med skog, nästan uteslutande bestående af *Pinus halepensis*, här och der mindre kantskogar af *Quercus Ilex* och ytterst särskilta buskar, neml. *Quercus coccifera*, *Juniperus*, *Oxycedrus*, *Ulex provincialis*, *Coronilla juncea* o. fl., och på marken i skogen blommade skönt en mängd Orchideer: *C. Morio*, *secundiflora*, *longibracteata* samt en mängd *Ophrys*-arter, hvilka äro synnerligen svåra att bestämma. Till en del äro backarna skoglösa och i stället för vår Ljung bevuxne med *Cistus*-arter (*C. albidus*, *salviæfolius* och *monspeliensis*), på hvars rötter *Cytinus Hypocystis* just nu började utveckla sina rosenröda knoppar, hvilka i detta tillstånd erinra om *Agaricus muscarius*, samt *Helianthemum*-arter i öfverflöd. Strandvegetationen kring Marseille är ännu mera intressant; än nå klipporna ända ut till hafvet, än äro de afbrutne af större eller mindre sträckor af lös sand, men det är blott ett ytterst ringa antal växter, som äro gemensamma för våra kuster och Medelhafvets. *Juniperus phoenicea*, *Passerina hirsuta* och *Tartonraira* växte i stora klungor i sanden, här och der fann jag stora snår af *Bupthalmum maritimum*, *Plantago subulata*, *Astragalus massiliensis* och flera arter *Statice*, som dock ej ännu voro tillräckligt utvecklade för att kunna bestämmas. I Marseille träffade jag blott få botanister. Capt. Solier och Mr. Giraudy äro äldre män, som till en del lagt botaniken å sido, dock sysselsätta de sig ännu med Algologien, hvartill härstädes också äro rika anledningar. Med Prof. Derbes gjorde jag ett par exkursioner; hans egentliga fack är Physiken, och i Botaniken har äfven han

synnerligen vändt sig åt studiet af Algerna, om hvars fruktifikation han i förening med Solier ämnar utgifva ett arbete; dock känner han äfven rätt väl de phanerogama växterna i Marseilles omgifningar. I Toulon, hvarest jag uppehöll mig 8 dagar, fann jag deremot flera Botanister. Med Dr. med. och Mad. Ventre, som begge äro alldeles outröttliga örtekännare, gjorde jag nästan dagliga exkursioner, några gånger tillika i sällskap med Apothek. Cavalier och Auzendre, Mr. Hanri från Luc och Arinier från Lyon. Toulon har till en stor del samma vegetation som Marseille, men den förekom mig rikare och var åtminstone mera utvecklad, på grund af sin mera gynnsamma belägenhet. Staden är mot N. och Ö. beskyddad af höga kalkberg. En otalig mängd af *Trifolium*, *Medicago*, *Valerianella*, *Fumaria* och *Orobanche* gaf mig tillräckligt att sköta. Leguminosæ äro i synnerhet förherrskande i dessa trakter: *Spartium junceum* börjar nu att utveckla sina praktfulla blommor, denna tillika med *Coronilla juncea*, *Calycotome spinosa*, *Doryenium suffruticosum*, *Genista pilosa*, *Cytisus sessilifolius* äro de ymnigaste buskväxterna. Äfven af *Euphorbiaceæ* är här en stor mängd, särdeles utmärkte sig den kolossala *E. Characias*, som öfverallt följer Provences kalkberg, den sällsynta *E. dendroides* o. fl. a. — Efter en dags exkursion till Hyères, hvarest jag dock, till följe af ett ihållande regnväder, måste nöja mig med att betrakta en frodig Orangelund tätt invid staden, den första jag hade sett, och skönt blommande Dadelpalmer på stadens fria plats, samt fröjda mig öfver att lyssna till Söderns talrika Näktergalar, återvände jag till Marseille, hvarifrån jag expedierade min första växtsändning till hemmet och begaf mig sjelf öfver Avignon och Nismes till Montpellier. Detta i botanikens historia klassiska ställe och dess omgifning önskade jag lära känna närmare och förlängde mitt vistande derstädes till 14 dagar, under hvilken tid jag gjorde två exkursioner med den förträffliga Dunal, hvars välvilja jag ej nog kan erkänna. Han är en man på 70 år vid pass, men ännu så rask, att han reguliert hvarje vecka gör en exkursion med de studerande, och oaktadt åtminstone de tvenne

turer, hvori jag deltog, voro mycket ansträngande i brännande hetta öfver en backig och ojemn terrain, var han dock oförtruten och städse främst. Båda gångerna kom jag naturligtvis hem, belastad med ett rikt utbyte. Särdeles intresserade ena exkursionen mig; den gick till Aiguie-montes, en gammal stad, på den ena sidan omgifven af flygsand, på den andra af laguner, som stå i förbindelse med Medelhafvet. Sandväxterna voro mycket egendomliga: *Imperata cylindrica*, *Rumex tingitanus*, *Orobanche coerulea*, *Malcomia littorea*, *Ephedra distachya*, *Orlaya maritima*, *Schoenus mucronatus* o. a. Midt i denna nästan Afrikanska natur öfverraskades ögat af att träffa en kraftig Pinieskog, liksom en oas i öknen. — Den botaniska trädgården i Montpellier, är icke i bästa stånd; den nu döde Delile, som hade öfverinseendet öfver densamma, var i sednare år försvagad och försummade trädgården; dock äger den åtskilliga sköna saker, t. ex. ofantliga träd af *Celtis australis*, *Magnolia grandiflora*, *Salisburia adianthifolia* o. s. v. och i alla fall är det intressant att hafva sett en plats, hvarest fordom Gouan, De Candolle och flere af Botanikens Coryphæer vandrat. — Den nuvarande Direktören för trädgården, Mr. Martins, som tillika är professor i l'école médecine (densamme som såsom botanist medföljde den fransyska expeditionen till Norden och utgifvit sina botaniska iakttagelser derunder), har nyligen blifvit utnämnd, men han var bortrest. Han skall vara mera Physiker och Meteorolog än Botanist. Dunal är Professor vid l'Académie des sciences. Jag gjorde äfven här bekantskap med Godron, förf. till den nya franska Floran; han är redan utnämnd till Rector vid Akademien i Montpellier, och denna hans nya befattning gifver honom så mycket att sköta, att han icke för ögonblicket har mycken tid för botaniska sysselsättningar; jag fick således icke, hvad jag gerna önskat, göra någon utvandring i hans sällskap.

Från Montpellier begaf jag mig till Cette, hvarest jag för en tid tog afsked af Medelhafvet, och derifrån med canalfartyg till Toulouse. På denna tur var icke mycket tillfälle att botanisera, om jag undantager att jag

här och der plockade en växt, när vi passerade en sluss, af hvilka här, likasom i Sverige, är en anseelig mängd. I Toulouse besökte jag den botaniska trädgården, som styres af Mr. Moquin-Tandon, och fann den i bästa ordning. Äfven gjorde jag några exkursioner med Dr. med. Colomiés, till hvilken jag hade rekommendationsbref från Dr. Puel i Paris; men mitt vistande härstädes var blott kort, då jag måste ila vidare och efter 1½ dags resa uppåt kanalen och sednare på Garonne, befann jag mig i Bordeaux. Från denna sköna och på minnesmärken rika stad hade jag svårt att lösgöra mig, så mycket mera som jag der träffade landsmän och danska tidningar. Också trivdes botaniken der väl; der existerar en »Société Linnéenne», i hvilken alla rigtningar af naturvetenskaperna äro representerade; detta sällskap håller möten om vintern och företager en stor exkursion om sommaren, hvilken exkursion just också ägde rum i dessa dagar, och man gjorde mig den äran att inbjuda mig att deri deltaga. Den var mycket intressant, särdeles för jemförelsen med det vestliga Frankrikes vegetation och Medelhafvets; och i sanning, när man plötsligen kommer till den förra från den sednare, skulle man knappast tro sig vara i samma land. För att ännu noggrannare se den atlantiska Floran, uppehöll jag mig ett par dagar vid Teste du Buit, nära invid kusten; för att komma dit, passerar man de bekanta Landes, hvarest vegetationen, så vidt jag kunde se från jernbanan, oaslikt består af *Ulex europæus* och *nanus* samt några *Erica*-arter, särdeles *E. cinerea*. Öfverallt finner man stora planteringar af *Pinus maritima*, som också trivdes väl i flygsanden vid kusten och var det enda barrträd i dessa trakter. Dess stammar äro långt kraftigare än *P. silvestris*, men den skall ej lemna så godt timmer, hvarföre den nordiska tallen också här är eftersökt. — I flygsanden under tallskogens skugga växa i mängd *Arbutus Unedo*, *Erica scoparia* och *cinerea*, *Ulex europæus*, *Sarothamnus* och *Cistus salviæfolius*, och i nakna sanden *Galium arenarium*, *Silene portensis*, *Carex trinervis* Degland! *Anthemis mixta* o. fl. andra sällsynta växter. — De förnämsta botanister i Bordeaux,

med hvilka jag gjorde bekantskap, äro Mr. Desmoulins, President för Soc. Linn., Prof. Laterrade, som är Direktör för den botaniska trädgården. Han är en åldrig och mycket svag man, och därför är trädgården ej heller mycket bevändt med. Dessutom Mr. Raulin, Professor i Naturvetenskaperna vid Lyceum i Bordeaux; han är en ung och mycket duglig man, i hvars sällskap jag gjorde en ytterst intressant exkursion.

Och nu har jag i nästan en månad vandrat här i Pyreneerna. Hvilket herrligt land! Jag har icke förut sett något, som kan jämföras dermed och tviflar att jag skall få se något, som skall göra större intryck på mig. Allt är här så rikt och tillika så bekant. Här i dalarna äro de flesta växter bekanta från Danmark; ängarna äro lika så frodiga som hos oss och bestå alldeles af samma grässlåg; här är bokskog, blott ej så skön som vår hemma; kommer man litet högre upp i bergen, så påminner granskogen om Sverige, men der är blott *Abies pectinata* i stället för den Svenska *Ab. excelsa*; i dennas skugga trifvas många bekanta nordiska växter; och slutligen högst uppe nära invid den eviga snön finner jag växter, som tillhöra Norge och Lappland; men här är också naturligtvis derjemte en ofantlig mängd nya, och bland de mest i ögonen fallande växterna vill jag blott nämna *Gentiana lutea* och *Burseri*, som växa i tusentals nedåt bergkänterna, *Lilium pyrenaicum*, *Iris xiphioides*, den präktiga *Ramondia pyrenaica* m. fl. . . . .

2. Utgifvaren af denna tidskrift har, såsom redan blifvit nämnt, erhållit uppdrag att såsom *Botanicus* medfölja fregatten *Eugenie* på dess resa kring jorden, dervid följande stationer möjligen komma att under tvenne års tid besökas: Teneriffa, Rio Janeiro, Montevideo, Cap Horn, Valparaiso, Lima, Panama, St. Francisco i Californien, några af ögrupperna i Stilla Oceanen, Port Sidney och Port Adelaide på Nya Holland, Philippinerna, China, Singapore, Java, Isle de France, Goda Hoppsudden, St. Helena. Som afresan sker redan i slutet af denna månad från Karlskrona, har Hr Apothek. K. Fr. Thedenius i Stockholm (Stortorget) åtagit sig ombesörjandet af de återstående numrorna af denna årgång, hvartill åtskilliga uppsatser redan äro lofvade att meddelas. — Jag begagnar därför detta tillfälle att hembära all min erkänsla åt de vänner, som genom bidrag hittills lättat utgifvandet af denna tidskrift. De förhoppningar jag i anmä-

lan till årgången 1849 uttalade, hafva ej till alla delar förverkligats; erfarenheten har lärt mig, att hos oss det allmänna intresset för vetenskapliga tidskrifter är alltför ringa; att de resultater, hvartill inhemska studier eller forskningar inom Botanikens område föranleda, af mången anses för otillräckliga eller för ovigtiga att hålla uppmärksamheten spänd och intresset lifligt; att ej blott de, som kunna, utan ännu mera de, som vilja till dylika skrifter lemna sina bidrag, äro allt för få; och slutligen att den läsande eller rättare sagdt den prænumererande publiken hos oss är så ringa, att en utgifvare i de flesta fall nödgas se sina mödor lönade med rätt kännbara utgifter. — Att emedlertid ett språkrör behöfves, särdeles mellan de yngre botanisterna, känner troligen hvar och en af dem lifligt. Långt ifrån således, att genom det ofvan sagda vilja afskräcka någon från att under de följande åren sätta sig i spetsen för ett dylikt företag, måste jag, af kärlek för vetenskapens fortsarande lifaktighet i vårt fädernesland, högeligen önska att så kunde ske; men i de nämnda förhållandena ville jag, att man måtte se några af de orsaker, hvarföre Nya Botaniska Notiser från ett och annat håll, troligen med rätta, ådragit sig klander för att ej hafva kunnat verka till ernående af det mål, hvartill de ständigt sträfvat: bibehållande af ett nyttigt band mellan dem, som gemensamt älska den Skandinaviska Floran. Möjligen torde detta kunna på annat sätt uppnås, t. ex. genom att på obestämda tider utgifva smärre häften af afhandlingar och notiser, för hvilka ingen bestämd prænumeration behöfves. Bidragen till en närmare kännedom af vår vegetation, under rättelser om vetenskapens framsteg inom och utom våra gränсор o. s. v. kunde på detta sätt meddelas, när tillräckliga ämnen af sådan beskaffenhet förefunnas, och man vunne derjemte det alltid med Botaniska Notiser främst afsedda syftet, att lemna rum för inbördes samverkan genom det lilla till det stora. Ett sådant »Archiv för Nordisk Växtkunskap» borde verkligen förberedas, särdeles om den Botaniska Reseföreningen ej upphörer att framdeles understödja några bemödanden för granskningen af vår Floras alster på ännu ej fullt kända trakter; och jag vågar derföre på det enträgnaste uppmana hvar och en, som intresserar sig för detta förslag, att åt dess utförande egna sitt bemödande.

Skulle derföre med denna Argång Nya Botaniska Notiser afslutas, så torde jag få rigta mina botaniska vänners uppmärksamhet på det tillfälle, som för öfrigt hos oss finnes att få sina upptäckter, anteckningar eller meddelanden spridda till flera läsare, det neml. att genom bref till någon af Hrr Ledamöter af Kgl. Vetenskaps-Akademien, särdeles dess Sekreterare eller någon af Intendenterna vid Rikets Naturhistoriska Musæum, få dem föredragna inför Akademien och sedermera införda i dess månadtligen utkommande »Öfversigt af Kgl. Vet. Akad:s Förhandlingar.» Den välvilja, hvarmed Akademien omfattar äfven hvarje nybörjare och upptager äfven det minsta bidrag till utredandet af vårt lands naturhistoriska förhållanden, är en säker borgen att ingen behöfver frukta att underställa sina iakttagelser eller arbeten en sådan pröfning.

N. J. ANDERSSON.